

Список використаних джерел:

1. Лапко О.О., Солосіч О.С. Технологія блокчейн: поняття, сфери застосування та вплив на підприємницький сектор. *Бізнес Інформ*. 2019. № 6. С. 77-82.
2. Рибалко Л.П., Зюзя О.О. Технологія блокчейн як засіб підвищення ефективності обліку та управління. *KPI Conference Management System*. 2019. URL: <http://conf.management.fmm.kpi.ua/proc/article/view/182319>.
3. Горбачук В.М. , Сирку А.А., Сулейманов С.Б. Блокчейнові застосування у фінансах. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 35. С. 493-499.
4. Чижикова О.В. Глобальні тренди впровадження технологій у сфері оподаткування в контексті цифрової трансформації економіки. *Наукові праці НДФІ*. 2019. № 3 (88). С. 126-134.
5. Nalini G.V.S. Impact of blockchain technology on accountancy. *The Management Accountant*. 2018. Vol. 53, No. 6. С. 55-59.

Д-р екон. наук Іванов Р. В., Гуртовий Ю. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ОФІЦІЙНИЙ КУРС ГРИВНІ
ЯК ІНДИКАТОР ВАЛЮТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

Питання забезпечення економічної безпеки, моніторинг основних її показників та усунення серйозних загроз для оптимального стану традиційно загострюється під час економічних криз чи геополітичної напруженості. Після неспровокованого військового вторгнення країни-агресора в Україну, що спричинило руйнування ланцюгів постачань товарів, стрімке зростання світових цін на сільськогосподарську продукції та енергоносії, зміцнення стійкого стану національних економік країн, підтримка сталого та збалансованого зростання набуває неабиякого значення для захисту національних інтересів та суверенітету. Важливою складовою в системі економічної захищеності є підтримка безпеки валютного сектору держави.

Згідно з Методичними рекомендаціями щодо визначення рівня економічної безпеки [1], серед 6-ти індикаторів, що ідентифікують стан валютної безпеки, одним із важливих є індекс зміни офіційного курсу гривні до долара США у поточному періоді до показника попереднього року (табл.1).

На думку вчених, найбільшими загрозами валютній безпеці України є слабкість національної валюти, зниження рівня довіри населення до неї, недостатній рівень міжнародних резервів або неефективне управління ними,

підвищений ризик доларизації економіки (використання долара США нарівні з гривнею в розрахунках і заощадженнях) [2]. Зміцнення валютної безпеки полягає у підтримці стабільності національної валюти, створенні сприятливих умов для розвитку української економіки та експорту, розширення інвестиційної діяльності компаній за рахунок збільшення припливу іноземного інвестування, захисті від волатильності міжнародних валютних ринків [3].

Таблиця 1

Фрагмент індикаторів економічної безпеки України

Індикатори валютної безпеки	Критичне значення
Індекс зміни офіційного курсу гривні до долара США до показників попереднього періоду, %	Не менше 90 Не більше 130
Різниця між форвардним і офіційним курсом гривні, грн	Не менше -1,2 Не більше 2,5
Валові міжнародні резерви України, місяців імпорту	Не менше 1,5
Частка кредитів в іноземній валюті в загальному обсязі наданих кредитів, %	Не більше 50
Сальдо купівлі-продажу населенням іноземної валюти, млрд. дол. США	Не менше -8 Не більше 10
Рівень доларизації грошової маси, %	Не більше 30

Джерело: складено авторами за даними [1].

Формування і прогнозування курсу гривні до інших валют (наприклад, долар США) є складним процесом внаслідок наявності багатьох факторів, що прямо або опосередковано впливають на взаємодію попиту і пропозиції. Основними джерелами надходження іноземної валюти є вітчизняні експортери, які, реалізуючи продукцію на зовнішніх ринках, забезпечують валютні надходження в країну. Для того, щоб сплатити податки та здійснювати різні виробничі витрати, експортери продають ввезену іноземну валюту, а купують гривні, таким чином, зміцнюючи її. Окрім цього, стороною пропозиції іноземної валюти є також іноземні інвестиції та міжнародні позики і кредити. Стороною попиту є імпортери, адже для того, що ввезти необхідний товар з-за кордону, їм необхідно сплатити його в іноземній валюті, яку вони і закупають на міжбанківському ринку. Окрім них, попит виявляють українці та іноземні інвестори, що виводять гроші закордон, а також Національний банк, який постійно здійснює інтервенції з купівлі-продажу з метою згладжування стрибків або поповнення золотовалютних резервів.

Якщо на зовнішніх ринках сільськогосподарської продукції встановиться висока вартість, експортери мають змогу за того ж обсягу врожаю отримати значно більше іноземної валюти, за рахунок ввезення якої в Україну відбудеться укріплення гривні. Однак якщо збільшиться ціна на світових ринках на товари, що імпортуються у особливо великих об'ємах, ситуація буде зворотною. Реалізаторам знадобиться більше іноземної валюти, а під цим тиском гривня почне знецінюватись, а долар, навпаки, зміцниться [4].

Зазначена багатофакторність формування курсу валют полягає в дії інфляційних чинників, стану платіжного балансу, кількості і динаміки грошової маси, рівня реальних процентних ставок, економічного розвитку країни і темпів зростання ВВП, політичної стабільності, очікувань, чуток, прогнозів (породжують ажіотаж) і ступеня довіри до валюти на національному та світовому ринках.

Одним із деструктивних факторів, що знижує курс національної валюти і послаблює валютну безпеку, є високі темпи інфляційних процесів (характеризуються індексом споживчих цін), що призводять до зменшення купівельної спроможності національної валюти. В середньо- та довгостроковому періоді інфляція знецінює валюту порівняно з країнами, в яких її темпи є нижчими. Більше того, підприємці намагаються купувати дешевші товари закордоном, скорочуючи попит на товари українського виробництва. Як наслідок, її конвертація у більш стійкі грошові одиниці зумовлює ще більше зниження курсу гривні, зокрема до долара США.

Не меншою загрозою валютній безпеці є негативне сальдо платіжного балансу – стан, коли надходження платежів з-за кордону є меншими, ніж за платежі за кордон. Однією із складових платіжного балансу є торговельний баланс країни – різниця між вартістю експорту та імпорту. Негативне значення показника є наслідком споживання імпортних товарів замість попиту на продукцію українського виробництва, а національні дебітори для погашення своїх зовнішніх зобов'язань намагаються продати гривню в обмін на іноземну валюту. Це зумовлює залежність вітчизняної економіки від зовнішніх ринків, веде до знецінення курсу національної валюти і, як наслідок, валютної та економічної безпеки.

Згідно з теорією чистої конкуренції збільшення ВВП країни на 1%, за інших рівних умов, може спричинити зміцнення національної валюти на 1% [6]. Виходячи з цього, чим розвиненішою є національна економіка, що характеризується позитивними темпами зростання ВВП, тим більш стійким та міцним є її національна грошова одиниця.

Отже, слабкість курсу національної валюти є загрозою для економічної і валютної безпеки країни, адже її знецінення призводить до зростання цін, обмеження споживання імпортованих товарів через їх подорожчання, збільшує розмір зовнішніх боргових зобов'язань в іноземній валюті. Таким чином, валютна безпека є важливою складовою економічної безпеки, а знецінення курсу національної валюти і зростання використання іноземної підриває національні інтереси і суверенітет країни.

Окрім цього, надходження іноземної валюти потрібно стимулювати не тільки значними обсягами експорту, але і втримувати активним сальдо торговельного балансу, що забезпечить пропозицію валюти на міжбанківському ринку для задоволення попиту.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. Міністерство економіки України: веб-сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=d4c96730-ea46-4ebd-ba92-606&tag=MetodichniRekomendatsiiMakroekonomika>.
2. Мачугіна М.В. Аналіз валютної безпеки як складової фінансової безпеки України. *Ефективна економіка*. 2016. № 3. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4854>.
3. Личок Б.І. Валютна безпека України—стан та перспективи вдосконалення. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2017. № 2. С. 40-45.
4. Курс валют: як він визначається, хто на нього впливає і на що треба орієнтуватись. Економічна правда: веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2020/09/19/665288/#3>
5. Бідник Н.Б. Курсові коливання: фактори та їх вплив на економіку. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Т. 21. № 3. С. 149-157. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2011/21_3/149_Bid.pdf